

Public Administration

**Rethinking of the Public Administration Philosophy - a Basis for Ensuring
Developing Countries Sustainable Development**

George Gavtadze

george.gavtadze@atsu.edu.ge
Akaki Tsereteli State University
Kutaisi, Georgia

Aza Iphshiradze

Central European University
Kutaisi, Georgia

DOI:<https://doi.org/10.52340/atsu.2026.1.27.20>

“There are very few people who possess the
knowledge of management, and this knowledge
itself is the only one, among all other kinds of
knowledge, that deserves the name of wisdom”
(Plato 2018, 207)

Modernity has become much more demanding of state governance. This is due to the desire of society for state governance to be based on modern principles of management and leadership. The results of this have a positive impact on the intensity and quality of the development of short, medium or long-term perspective projects, on the active, positive involvement of society and organizations in this process. The achievement of this largely depends on a change in the philosophy of state governance, when actions focused on increasing the responsibility of a member of society and the formation of state consciousness determine the perspective, perfection and sustainability. The study confirms that in the majority of developing countries, the current state of state governance is far from ideal. Here, the opinion is expressed that the formation of a better environment is really possible as a result of taking into account international experience, on the one hand, and, on the other, as a result of thoughtfully coordinated, purposeful actions of the country's government and society.

Keywords: *Philosophy of public governance; worldview and consciousness transformation*

Introduction. The selection and implementation of state development priorities of developing countries depends on several important factors. The

process of deepening their multilateral cooperation with the developed world has been going on (more or less successfully) for the past several decades, which is associated with significant systemic changes. Obviously, implementing appropriate reforms is not easy, because the process requires political will, great effort and significant resource (including intellectual) potential. This is especially burdensome for countries with a post-Soviet past, which are still experiencing the influence of the so-called “Soviet” consciousness in governance and, especially, in the public sector. Of course, the current situation has a significant impact on both the everyday life of society and future prospects.

In order to improve the current situation, it is necessary to improve state management and organize it in a way that will be oriented towards state-society cooperation. This, first of all, should be accompanied by awareness, perception and ideological changes. We mean both the formation of a modern citizen, and joint actions with the involvement of the state, public groups or individual individuals, and, of course, the proper management of relevant processes.

Based on the above, the research objective was set to analyze the importance and possibility of rethinking the philosophy (as a generalized perception of similar relations) of management (as a system of activity and theoretical reflection) in the context of developing and less developed countries, taking into account the prospects of their further rapprochement with the developed world.

In the presented article, based on the outline of the scope of the philosophy-management intersection, we resorted to argumentative reasoning to draw appropriate conclusions for the preparation of theoretical foundations for the improvement of public administration in developing countries, taking into account the spirit and basic principles of the “New Public Management”.

The research process was based on the use of inter- and cross-disciplinary approaches in order to analyze the object of research from multiple perspectives, which created the opportunity to develop more correct and time-stable recommendations. At the same time, the problem and the prospects for overcoming it were considered in the context of strategic development, considering the challenges of the current stage.

In the process of research, the opinions and attitudes of several authors were considered, starting from ancient times and ending with the recent period. This allowed us to analyze the development of the research problem over time, its evolution, attitudes and perceptions characteristic of a particular historical period.

Theoretical understanding of the philosophy of public administration. ⁷ It can be said that in the most generalized sense, management philosophy is one of

the directions of social philosophy that studies, on the one hand, the concepts and notions that influence the role and scope of human action in the management process, and, on the other hand, the forms and methods of human participation in the formation and functioning of management concepts. Management philosophy claims to be a generalized, conceptual and semantic analysis of theoretical and methodological problems of management, which demonstrates the evolution of methodological principles and basic paradigms of management concepts, develops behavioral and ethical norms for the effective functioning of the object of management (Mirzoyan 2010, 35-47).

In relation to state management, the above-mentioned approach should be based on the most generalized perception of “Management” and “Philosophy” as sciences, because the state is not a profit-oriented business entity, so that the processes related to its governance can only be reduced to pragmatic calculations. The state, as a conscious and responsible association formed around values, principles, visions, challenges, is a much more complex, multifaceted and contradictory entity. Accordingly, in this case, “Management” refers to both management itself, as well as certain actions of the governing and governed subjects, and also to the theoretical reflection of this reality - the “Science of management”, which differs from “Cybernetics”, where the interrelationships between governing and governed systems should be studied only to the extent that they are expressed through mathematics and logic (Wiener Norbert 1961, 496).

In addition, “Management”, which etymologically means “to govern”, in fact, at a scientific level aims to achieve the most effective possibilities of managerial activity (“Scientific management”). However, at the modern stage, its cognitive scope has become even broader and it should also be used as a synonym for “Management science”, which also includes state governance. As a result, at the modern stage, the terms “Political management”, “Public administration” (“Administrative management”), “Social management”, “Reputation management”, etc. have come into quite common use.

10 The above discussion would not be complete if we did not expand it on its connection with the essence of philosophy. Philosophy is a form of social consciousness aimed at developing a holistic vision of the world and man’s place in it and exploring various, including aesthetic and ethical, aspects of the “subject-object” relationship. If, from this point of view, we understand management as an activity, we can say that it is not only a simple systematic regulation of the work of others, but also its ordering.

To summarize the discussion, we can say that management is a subjective-objective relationship. In addition, the actions of the subject (planning, organizing, decision-making, monitoring, etc.) are aimed at regulating the activities of the object, while the actions of the object are used as feedback and form the basis for conclusions about the degree of realization of the subject's goals. Accordingly, the relationship between philosophy and management can be formulated as follows - philosophy, first of all, describes and perceives the subject-object relationship, while management deals with the issues of regulating (regulating) this relationship.

Contemporary Challenges of Public Administration in Developing Countries.

It is well known that good and effective public administration contributes to and strengthens the building of a democratic, rule of law and inclusive state. Public trust in the political system increases the legitimacy of government when governance (in general) and the delivery of public services are effective, public officials are accessible to citizens, and government agencies and departments work together in a coordinated and coherent manner.

Accordingly, “management skills” are of particular importance in order to make the right decisions to achieve the goals set in the process of policy development and program planning, and to be able to predict trends and challenges. That is why the main direction of public administration reform in modern developing countries should be the establishment of transparent and open governance, which is reflected in such main directions as: implementation of governance reform, reform of the judicial system, formation of an inclusive economy, improvement of legislation, implementation of the right social policy, further rapprochement with the democratic world (in some cases, integration), etc.

It is this general attitude that can be seen as the main driving force of the civilized West when it seeks to contribute to the political, socio-economic and institutional development of developing or least developed countries (LDCs). This is multilateral cooperation in a wide range of common interests, for example: development of civil society; good governance; institutional development; fight against corruption; enhanced economic cooperation, including tax, trade integration and other areas; poverty reduction; cooperation in the area of freedom, security and justice, etc.

The list is quite extensive, which demonstrates the importance of the issue and the need for active involvement of various stakeholders in it. The above-mentioned requires, with equal force, both the transformation of the philosophy of governance and the improvement of society through the improvement of the

system of upbringing a free, responsible person, a modern citizen. At the same time, we should not forget that this is a unified, multifaceted process that does not yield immediate results and in many cases, it takes generations to receive the expected benefits.

To achieve the above, it is necessary to form a “solidarity civil society” and use innovative approaches in state governance, establish a way of thinking and living based on values and principles a priori, etc. In turn, to achieve this goal, it is necessary that state governance be designed for a long-term perspective, sustainability, involvement and be based on recognized management principles and approaches. Such an approach, once again, emphasizes the need for changes in order to make state governance more understandable and convincing for members of society.

The challenges facing developing countries have both a common national and global context. The processes taking place at the international level have already become a prerequisite for a number of changes in many countries, both developed and developing. Overcoming problems largely depends on the concerted actions of the government, non-governmental and business organizations, the academic community, citizens, their groups and associations, which should become a prerequisite for the development of a modern state and cooperation between states.

In such a situation, the issue of the distribution of responsibility comes to the fore. More specifically, we mean here not the form of responsibility, but the optimality of its use and distribution, as the determining basis for the subject-object relationship. Society must be ready to assume new joint responsibility, based on sustainable and inclusive cooperation, which will aim at a consistent restructuring of relations between the state and civil society, in favor of public interests and state development prospects. In this case, creating such a situation should become another priority direction for changing the philosophy of state management.

In the process of research, when defining the circle of problems, we relied on the analysis of the modern conditions of the developing world and the prospects that close cooperation with developed democratic countries, alliances, and Euro-Atlantic structures provides for them. Based on the comparison of these two realities, in many developing countries, the problem of the absence of not only cooperation, but even dialogue between the state and society is particularly acute. In recent years, relations between them have been limited to lobbying for their own interests and have not developed on the basis of mutual respect and consideration of each other's aspirations, which is no less painful.

When discussing the challenges of the relationship between the state and civil society, first of all, special attention should be paid to human and civil rights. Also - to equality, guaranteeing democratic values, and developing opportunities for broad, open involvement of each citizen in state progress or public life. Of course, it is practically impossible to achieve the above only in the conditions of assuming responsibility by the state and vice versa. Accordingly, each involved party must become a guarantor of this.

Accordingly, at the modern stage, the philosophy of state management in developing countries should be based on freedom, equality and inclusiveness. A person (citizen) should be free to choose, because it is precisely freedom of choice that shapes him as a person, equips him with values based on high moral criteria and makes him a full-fledged member of society, capable of actively participating in the construction of a modern state.

The logic of the reasoning we have developed is confirmed by the processes and events taking place in developed countries, when: the scale of delegation of initiatives to the broad masses of society and the lower levels of government is increasing; the necessity of forming an economy based on education and freedom of thought is becoming more urgent; the application of the principles of decentralization of management and deconcentration of power in state governance is expanding; the idea of a “new state” is gaining more strength, which should be effective, socially oriented, inclusive, based on the rule of law, etc.

In addition to all of the above, the global crises that have developed in the last 2 decades, and especially at the current stage, have posed completely new challenges to the state, activating not only the issue of its development, but even the existential issue itself. That is why the concepts of “modern state” and “state governance” require a completely new understanding. Many agree with the idea that “good governance” should mean the credibility, predictability, efficiency, logic and consistency of the government, openness and transparency of governance, accountability and responsibility, professionalism, participation, involvement and inclusiveness, etc. Accordingly, the need for changes in worldview and attitudes becomes even clearer.

The “New state” should become a system in which, in terms of influencing ongoing processes, all participants enjoy equal conditions and rights, functions and responsibilities. In this case, members of society become equal participants in the dynamic process of state development, as a result of which we obtain sustainable, development-oriented governance and active involvement of citizens, public groups or organizations in this process based on cooperation, their constructive,

active contribution to state development and the formation of civil society.

For centuries, the philosophy of state management and the corresponding models have determined the nature, character and perception of what, how and for what purpose society created in a particular historical period. Accordingly, it becomes vital to create appropriate conditions for each member of society to receive a full-fledged education, to develop its accessibility, to expand the opportunities for using the education received and to fully realize their personal potential. This is because only individuals equipped with modern knowledge and attitudes will be able to understand the philosophy of state management in a new way.

To illustrate the above, it is sufficient to recall the examples of the Russian Empire and its successor, the Soviet Union, when the actions of the metropolis conditioned the subordination of the conquered nations and the limitation of their development, by the potential of the dominant nation and/or class. The result of this is that the population of modern post-Soviet countries continues to experience a lack of social trust, both in each other and in institutions and future prospects. Unfortunately, for such individuals, the lack of agreements in the formation of vision, mission, goals and objectives, priorities and development mechanisms, both at the state and societal levels, remains a challenge. The most dangerous is the mentality and attitude of a member of such a society, which forms a type of citizen oriented towards “material well-being” and a fragmented society that has nothing to do with the concept of a “nation” (More details: Michal Boni 2008, 16).

This is further illustrated by examples of autocratic states where the government does nothing to improve the situation. On the contrary, it tries to save itself by blocking the just demands and aspirations of its citizens. However, it should also be noted that the scale of the population’s unification around the current challenges of development, and especially the goal of preserving statehood itself, has clearly demonstrated the worldview and consciousness unanimity of modern society and its unconditional readiness to gain, protect and realize future prospects.

In the vast majority of developing countries, in order to accelerate the formation of a modern state, the following questions must be answered: How should “survival” and “adapted” social capital be developed so that they can be transformed into “developmental social capital”? How should a country’s development model based on mutual trust and responsibility be formed? What role should the idea of “new public administration” play in achieving this? How should the UN Sustainable Development Goals be integrated into state policies and implemented, and so on.

In our opinion, the resolution of the above-mentioned issues should become the basis for managing the development of the state, forming a strategic outline and taking specific steps necessary for its realization. A model will be created within which a conscious unification of members of society will be ensured, based on their desire and readiness to manage processes with equal involvement and share responsibilities, based on their competence. “This, in turn, will have a positive impact on the correct perception of each other’s behavior and decisions by the main parties involved and on the implementation of appropriate actions” (Gavtadze 2015, 230).

Given the context of the discussion, we should also touch on the issue of the need to implement strategic approaches in state management, which quite often causes certain inconveniences in developing countries with transitional economies. The point is that:

- Strategic approaches are less popular from a political point of view, since the current generation has to invest in the relevant goals, while future generations will be the recipients of the benefits;
- Serving strategic goals is associated with the expenditure of significant financial resources, which leads to a reduction in current consumption;
- The long-term perspective also raises some doubts due to the long period of obtaining results;
- Internal changes of power are quite frequent in developing countries, which are less characterized by heredity and institutional memory.

Nevertheless, a new understanding of public administration is impossible without integrating elements of strategic management into it. This is of particular importance for developing countries, because the introduction of strategic approaches moves governance from an impulsive, short-term decision-making system to a future-oriented, systematic and results-oriented approach. Such integration changes the philosophy of public administration in several key ways:

- **Establishes a long-term vision and ensures continuity of processes.** Developing countries often experience political instability, frequent changes of leadership, and fragmented policies. Strategic management helps public administrations establish long-term national development visions, clear priorities, and stable frameworks that are protected from political fluctuations. This will enhance the predictability and coherence needed for sustainable development.

- **Improves policy coherence and coordination of actions.** In developing countries, public institutions often struggle with siloed agencies, overlapping mandates of different levels of government, weak inter-agency coordination, etc. Strategic management tools, such as strategic planning, performance indicators,

and monitoring frameworks, help to bring efforts together. As a result, policies become more coherent, resources are used more efficiently, and alignment with national and global sustainable development goals is strengthened, etc.

- **Promotes evidence-based and participatory decision-making.** In most developing countries, traditional public administration is: procedural, bureaucratic, top-down. In contrast, a management philosophy focused on strategic management emphasizes: data-based policymaking, increased opportunities for stakeholder engagement, public participation, transparency, and accountability. This deepens public trust and ensures that policies are socially justifiable and have a greater chance of success.

- **Strengthens institutional capacity and enhances personal professionalism.** Sustainable development requires public institutions that can: plan, assess, identify risks, adapt to changes. Strategic management ensures stronger administrative discipline, modern management techniques, a culture of performance evaluation, continuous learning and professional growth within public institutions, and so on. This significantly increases the efficiency of the public sector.

- **Ensures better use of limited resources.** Developing countries are characterized by scarcity of budgetary resources, limited human capital, and a high need for rapid development. Because strategic management focuses on setting priorities, efficient resource allocation, impact assessment, and so on, it results in directing public resources to areas that have the highest social, economic, and environmental outcomes.

- **Improves resilience and the ability to adapt to global challenges.** Sustainable development is threatened by climate change, technological change, and global economic instability. Strategic management helps governments anticipate future risks, model scenarios, develop adaptive policies, and create resilience systems. All of the above makes development paths more robust and sustainable.

Conclusions. The problem raised in the article, of course, cannot be solved only by solving the issues discussed here. This is a multifaceted, complex and dynamic process that requires a high level of involvement of citizens with different types of education, attitudes and perspectives. Given their diversity, this problem may seem almost insoluble at first glance. Therefore, in civil relations and state management, special support is necessary for those processes that have a significant unifying charge. Success, first of all, depends on unification around principles and values, on the correct perception of processes, on free will and participation. As well as on other similar conditions, in relation to which the convergence of positions is largely determined by the scale of thinking, dignity and conscious involvement of a person.

The above leads to the need to generalize the issue, which once again emphasizes the importance of perceiving the connection between philosophy and management science. We support the view that management is not just a set of actions. At the same time, it also represents accumulated knowledge and skills, the use of which in a special form and purpose is not related to the formation of a market economy. Especially if we are talking about state management. In general, it can be considered that management (knowledge, skills, experience) is a kind of good, the correct and full use of which determines the success of the subject of management and its improvement-perfection. Accordingly, it can be perceived as a factor of state development.

It is from the position of socio-philosophical generalization that the systemic-organizational role of management in the normal functioning of society as a unified whole becomes clear. The possibility that a person, as a member of society, can find his own purpose through contribution to others creates a society where each member of society is subordinate to the whole. However, at the same time, he himself (as a part of the whole) can influence the character and quality of society (as a whole). This is the system-forming purpose of “management”, which is so necessary for the modern state.

The issues discussed and conclusions reached by us in this study (which was preceded by the publication of several articles for the Georgian audience) necessarily require the existence of a society formed by free, highly moral individuals. Increasing the quality of freedom also implies readiness to take on appropriate responsibility. In our deep belief, it is precisely the freedom of choice that shapes a person as a person and, if equipped with values based on high moral criteria, makes him a full-fledged responsible member of society, who can fully participate in the development of the state.

At first glance, the described situation may sound overly optimistic, or even utopian. However, under the conditions of a properly formed educational system, it is possible to achieve a result close to ideal. As a clear proof of this, we can cite examples of developed, democratic countries, where the type of member of society we have described appears to be the initiator of active civil cooperation and, at the same time, the defender, the guarantor of this opportunity. That is why, in such countries, a person is developed from childhood with those qualities and skills that should appear in a modern citizen and, consequently, in society as a whole, which, in turn, is the basis of state development.

As a result, we get an expansion of the possibilities of achieving new joint responsibility, which ensures the development of sustainable processes based on participation. An inclusive model of state and society development is being

created, which is oriented not on the distribution of created economic wealth through the state social protection system (sometimes even in humiliating forms), but on expanding the possibilities of citizen participation in the process of creating this wealth, on receiving a deserved share of the good that belongs to him. Such a situation describes a form of cooperation between a working society striving for well-being and a “motivating state” (Holger Magel 2013), which, in fact, creates and determines the scale of development of opportunities for orientation towards the future.

The above-mentioned opinions and main research findings in the presented article allow us to formulate several specific conclusions regarding the issue under discussion. Namely:

- The state governance structure and priorities of developing countries should be based on ideological changes aimed at integrating the principles and spirit of “New Public Management” (NPM) into state governance. At the same time, the importance of NPM should be reconsidered taking into account modern challenges and its use as the ideological basis and main goal of the overall reform;

- The use of NPM in the reform of the administrative systems of developing countries should not be general. It is necessary to select its specific tools and mechanisms, which should be based on both international experience and local conditions, challenges and prospects;

- Before choosing a new mechanism, an analysis of the expected results of its use should be carried out in advance, in order to maximally prevent possible contradictions. This is because the prevention of any problem always requires fewer resources (human, time, money) than the elimination of its consequences, or at least their neutralization, reduction;

- Integrating strategic management into public administration establishes a governance philosophy that is: visionary, coordinated, evidence-based, people-centered, results-oriented. For developing countries, this integration is not only beneficial, it is critically important for achieving sustainable development, strengthening state capacity, and improving the quality of life of citizens;

- The change in the philosophy of state management and the introduction of new principles largely depend on the presence of appropriate highly qualified personnel, who will be equipped with the appropriate knowledge, attitudes and values. This, in turn, requires a fundamental reform of the education system, which is one of the cornerstones of the renewal of the entire governance system.

In final conclusion, we would like to note that the resolution of the above issues should form the basis for the formation of principles of state management in developing countries, the creation and implementation of a strategic framework,

under which conditions a conscious unification of members of society will be ensured, based on their readiness to manage processes with equal participation and share responsibilities, based on their qualifications and competence. Cooperative relations should be accompanied by openness of processes and the development of mutual control and monitoring capabilities for participants, which will make the actions of all parties involved more transparent and understandable.

References

- Ferrari, L. 1956. "The Origin of the State according to Plato." *Laval théologique et philosophique*, 12(2), 145–151. <https://doi.org/10.7202/1019942ar>
- Gavtadze, G. 2025. "The Substratum Relationship of Philosophy and Management as a Basis for a New Understanding of Management Science," Collection of scientific works *Economic Science and the Economy of Georgia*, vol. 1, 2025: 115-126, Tbilisi: "Universal" (in Georgian), https://www.researchgate.net/publication/396975486_red_ekonomikuri_metsniereba_da_sakartvelos_ekonomika_Eds_Economic_science_and_the_economy_of_Georgia;
- Gavtadze, G. 2022. "European perspectives of Georgia and the challenges of forming the concept of "Moral economy", *International conferences Does the European Union contribute to moral progress?* Swadzim (Poznan), Poland.
- Gavtadze, G. 2015. "Perspectives of Improving State Governance and Enhancing Civil Cooperation in Georgia," journal *Bulletin of Akaki Tsereteli State University*, #1(5), 2015: 219-232, Kutaisi (in Georgian), available at: <https://moambe.atu.edu.ge/article/156>
- Hegel, G. 1971. *Aphorisms, Works of different years in two volumes*. V. 2, M., (in Russian), available at: <https://www.philosophy.ru/library/raboty-raznykh-let-t-2/>
- Michal, Boni. 2008. "How to build the strategic orientation in governance? The Future of Regions in the Perspective of Global Changes." *Regional Development Forum, Ministry of regional development*, vol. 3, Part 1, Warsaw;
- Mirzoyan, V.A. 2010. "Management as a subject of philosophical analysis," *Questions of philosophy*, 2010: 35-47, (in Russian), available at: http://vphil.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=124&Itemid=52
- Wiener, Norbert. 1961. *Cybernetics or control and communication in the animal and the machine*, second edition, The M.I.T. Press, Cambridge, Massachusetts. available at: https://uberty.org/wp-content/uploads/2015/07/Norbert_Wiener_Cybernetics.pdf
- Plato. 2018. *State*, (in Georgian), Available at: <https://interesi.files.wordpress.com/2018/01/platoni-saxelmwifo.pdf>

საჯარო ადმინისტრირება

**საჯარო ადმინისტრირების ფილოსოფიის გადახედვა
- განვითარებადი ქვეყნების მდგრადი განვითარების
უზრუნველყოფის საფუძველი**

გიორგი ღავთაძე

george.gavtadze@atsu.edu.ge

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ქუთაისი, საქართველო

აზა იფშირაძე

ცენტრალური ევროპის უნივერსიტეტი

ქუთაისი, საქართველო

DOI:<https://doi.org/10.52340/atsu.2026.1.27.20>

თანამედროვეობა გაცილებით უფრო მომთხოვნი გახდა სახელმწიფო მმართველობის მიმართ. ამას განაპირობებს საზოგადოების სურვილი, რომ სახელმწიფო მმართველობა ეფუძნებოდეს მართვა-ლიდერობის თანამედროვე პრინციპებს. აღნიშნულის შედეგები დადებითად აისახება მოკლე, საშუალო ან გრძელვადიანი პერსპექტივის პროექტების განვითარების ინტენსივობასა და ხარისხზე, ამ პროცესში საზოგადოებისა და ორგანიზაციების აქტიურ, პოზიტიურ ჩართულობაზე. აღნიშნულის მიღწევა ბევრად არის დამოკიდებული სახელმწიფო მართვის ფილოსოფიის ცვლილებაზე, როდესაც საზოგადოების წევრის პასუხისმგებლობის ამაღლებასა და სახელმწიფოებრივი ცნობიერების ჩამოყალიბებაზე ორიენტირებული ქმედებები განაპირობებენ პერსპექტივას, სრულყოფასა და მდგრადობას. კვლევა ადასტურებს, რომ განვითარებადი ქვეყნების უმრავლესობაში, სახელმწიფო მართვის არსებული ვითარება იდეალურისგან საკმაოდ შორს არის. აქვე, გამოთქმულია მოსაზრება, რომ ერთი მხრივ, საერთაშორისო გამოცდილებისა და, მეორე მხრივ, ქვეყნის ხელისუფლებისა და საზოგადოების გაცნობიერებული კოორდინირებული, მიზანმიმართული ქმედებების შედეგად, უკეთესი გარემოს ფორმირება, ნამდვილად შესაძლებელია.

საკვანძო სიტყვები: სახელმწიფო მმართველობის ფილოსოფია; მსოფლმხედველობითი და ცნობიერებითი ტრანსფორმაცია

შესავალი. განვითარებადი ქვეყნების სახელმწიფოებრივი განვითარების პრიორიტეტების შერჩევა და ცხოვრებაში დანერგვა არაერთ მნიშვნელოვან ფაქტორზეა დამოკიდებული. განვითარებულ სამყაროსთან მათი მრავალმხრივი თანამშრომლობის გაღრმავების პროცესი, მეტ-

გ. ლავთაძე, ა. იფშირიძე

ნაკლები წარმატებით, მიმდინარეობს უკანასკნელი რამდენიმე ათეული წლის განმავლობაში, რაც მნიშვნელოვან სისტემურ ცვლილებებთან არის დაკავშირებული. ცხადია, სათანადო რეფორმების გატარება იოლი არ არის, რადგან პროცესი მოითხოვს პოლიტიკურ ნებას, დიდ ძალისხმევასა და მნიშვნელოვან რესურსულ (მ.შ. ინტელექტუალური) პოტენციალს. აღნიშნული, განსაკუთრებული დატვირთვის მატარებელია პოსტ-საბჭოთა წარსულის მქონე ქვეყნებისათვის, რომლებიც ჯერ კიდევ განიცდიან ე.წ. „საბჭოური“ ცნობიერების ზეგავლენას მმართველობით საქმიანობაში და, განსაკუთრებით, საჯარო სექტორში.

არსებული ვითარების გაუმჯობესებისათვის აუცილებელი ხდება სახელმწიფო მართვის სრულყოფა და იმგვარი ორგანიზება, რომელიც ორიენტირებული იქნება სახელმწიფო-სოციალური თანამშრომლობაზე. ეს, პირველ რიგში, ცნობიერებით, აღქმით და იდეოლოგიურ ცვლილებებზე უნდა იყოს მიმართული. ვგულისხმობთ, როგორც თანამედროვე მოქალაქის ჩამოყალიბებას, ისე ერთობლივ ქმედებებს სახელმწიფოს, საზოგადოებრივი ჯგუფებისათუცალკეული ინდივიდების ჩართულობით და, რა თქმა უნდა, შესაბამისი პროცესების სათანადო მართვას.

ზემოთქმულიდან გამომდინარე, კვლევის მიზნად დასახულ იქნა მართვის (როგორც საქმიანობის სისტემისა და თეორიული რეფლექსიის) ფილოსოფიის (როგორც ანალოგიური მიმართებების განზოგადებული აღქმის) ხელახალი გააზრების მნიშვნელობისა და შესაძლებლობის გაანალიზება, განვითარებადი და ნაკლებად განვითარებული ქვეყნების კონტექსტში, განვითარებულ სამყაროსთან მათი შემდგომი დაახლოების პერსპექტივის გათვალისწინებით.

წარმოდგენილ სტატიაში, ფილოსოფია-მენეჯმენტის ურთიერთ-კვეთის მასშტაბების გამოკვეთის საფუძველზე, ჩვენ მივმართეთ არგუმენტირებულ მსჯელობას, შესაბამისი დასკვნების გამოსატანად, განვითარებად ქვეყნებში საჯარო მმართველობის სრულყოფის თეორიული საფუძვლების მომზადებისათვის, „ახალი საჯარო მენეჯმენტის“ სულისკვეთებისა და ძირითადი პრინციპების გათვალისწინებით.

კვლევის პროცესი დაეფუძნა ინტერ- და კროსდისციპლინური მიდგომების გამოყენებას, რათა კვლევის ობიექტი მრავალი პერსპექტივიდან გაანალიზებულიყო, რამაც შექმნა უფრო სწორი და დროში სტაბილური რეკომენდაციების შემუშავების შესაძლებლობა. იმავდროულად, პრობლემა და მისი დაძლევის პერსპექტივა განხილულ იქნა სტრატეგიული განვითარების ჭრილში, მიმდინარე ეტაპის გამოწვევების გათვალისწინებით.

კვლევის პროცესში, განხილულ იქნა არაერთი ავტორის მოსაზრება და დამოკიდებულება, ანტიკური ხანიდან დაწყებული და უკანასკნელი პერიოდით დამთავრებული. აღნიშნულმა, საშუალება მოგვცა გაგვეანალიზებინა საკვლევი პრობლემის განვითარება დროში, მისი ევოლუცია, ცალკეული ისტორიული პერიოდისთვის დამახასიათებელი დამოკიდებულება და აღქმები.

სახელმწიფო მართვის ფილოსოფიის თეორიული გააზრება.

ყველაზე უფრო განზოგადებული აღქმით, შეიძლება ითქვას, რომ მართვის ფილოსოფია არის სოციალური ფილოსოფიის ერთ-ერთი მიმართულება, რომელიც იკვლევს, ერთი მხრივ, ცნებებსა და კონცეფციებს, რომლებიც გავლენას ახდენენ მართვის პროცესში ადამიანის როლსა და მოქმედების არეალზე და, მეორე მხრივ, პიროვნების მონაწილეობის ფორმებსა და მეთოდებს მენეჯმენტის კონცეფციების ჩამოყალიბებასა და ფუნქციონირებაში. მართვის ფილოსოფიას გააჩნია პრეტენზია წარმოადგენდეს მენეჯმენტის თეორიული და მეთოდოლოგიური პრობლემების განზოგადებულ, კონცეპტუალურ და სემანტიკურ ანალიზს, რომელიც წარმოაჩენს მენეჯმენტის კონცეფციების მეთოდოლოგიური პრინციპების და ძირითადი პარადიგმების ევოლუციას, ავითარებს ქცევით და ეთიკურ ნორმებს, მმართველობის ობიექტის ეფექტიანი ფუნქციონირებისთვის (Mirzoyan 2010, 35-47).

სახელმწიფო მართვასთან მიმართებით, ზემოაღნიშნული მიდგომა უნდა დაეფუძნოს „მენეჯმენტის“ და „ფილოსოფიის“, როგორც მეცნიერებების, ყველაზე განზოგადებულ აღქმას, რადგან სახელმწიფო არ არის მოგებაზე ორიენტირებული ბიზნეს-სუბიექტი, რათა მის მართვასთან დაკავშირებული პროცესები მხოლოდ პრაგმატულ გათვლებამდე დავიდეს. სახელმწიფო, როგორც ღირებულებების, პრინციპების, ხედვების, გამოწვევების ირგვლივ ფორმირებული გაცნობიერებული და პასუხისმგებლიანი გაერთიანება, გაცილებით უფრო რთული, მრავალწახნაგოვანი და წინააღმდეგობრივი წარმონაქმნია. შესაბამისად, ამ შემთხვევაში, „მენეჯმენტი“ გულისხმობს როგორც თავად მართვას, ისე მმართველი და მართული სუბიექტების გარკვეულ ქმედებებს და, ასევე, ამ რეალობის თეორიულ ასახვას - მართვის მეცნიერებას (Norbert 1961, 496).

გარდა ამისა, „მენეჯმენტი“, რომელიც ეტიმოლოგიურად ნიშნავს „მართვას“, ფაქტობრივად, მეცნიერულ დონეზე ისახავს მიზნად მმართველობითი საქმიანობის ყველაზე ეფექტიანი შესაძლებლობების მიღწევას („მეცნიერული მენეჯმენტი“). თუმცა, თანამედროვე ეტაპზე, მისი შემეცნებითი არეალი კიდევ უფრო ვრცელი გახდა და იგი „მართვის მეცნიერების“ სინონიმადაც უნდა გამოვიყენოთ, რომელიც

გ. ლავთაძე, ა. იფშირიძე

სახელმწიფო მმართველობასაც მოიცავს. შედეგად, თანამედროვე ეტაპზე, სრულიად ჩვეულებრივ გამოყენებაში შევიდა ტერმინები „პოლიტიკური მენეჯმენტი“, „საჯარო ადმინისტრირება“ („ადმინისტრაციული მენეჯმენტი“), „სოციალური მენეჯმენტი“, „რეპუტაციის მართვა“ და ა.შ.

აღნიშნული მსჯელობა უნდა განვავრცოთ ფილოსოფიის არსთან მისი დაკავშირებით: ფილოსოფია - ეს არის სოციალური ცნობიერების ფორმა, რომელიც მიმართულია სამყაროსა და მასში ადამიანის ადგილის ჰოლისტიკური ხედვის შემუშავებაზე და იკვლევს „სუბიექტ-ობიექტის“ ურთიერთობის სხვადასხვა, მათ შორის, ესთეტიკურ და ეთიკურ ასპექტებს. თუ, აღნიშნული თვალთახედვით გავიაზრებთ მართვას, როგორც საქმიანობას, შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ეს არის სხვათა შრომის არამხოლოდ უბრალო სისტემური რეგულირება, არამედ - მოწესრიგებაც.

შეჯამების სახით რომ ვთქვათ, მენეჯმენტი არის სუბიექტურ-ობიექტური ურთიერთობა. ამასთან, სუბიექტის ქმედებები (დაგეგმვა, ორგანიზება, მენეჯერული გადაწყვეტილებების მიღება, კონტროლი და ა.შ.) მიზნად ისახავს ობიექტის აქტივობების რეგულირებას, მაშინ როდესაც, ობიექტის მოქმედებები გამოიყენება როგორც უკუკავშირი და ქმნის დასკვნების საფუძველს, სუბიექტის მიზნების რეალიზების ხარისხთან დაკავშირებით. შესაბამისად, ფილოსოფიისა და მენეჯმენტის ურთიერთკავშირი შემდეგნაირად შეიძლება ფორმულირდეს - ფილოსოფია, უპირველეს ყოვლისა, აღწერს და აღიქვამს სუბიექტ-ობიექტის ურთიერთობას, ხოლო მენეჯმენტი ეხება ამ ურთიერთობის რეგულირების (მოწესრიგების) საკითხებს.

საჯარო ადმინისტრირების თანამედროვე გამოწვევების განვითარებად ქვეყნებში. ცნობილია, რომ სწორი და ეფექტიანი საჯარო მმართველობა ხელს უწყობს და აძლიერებს დემოკრატიული, სამართლებრივი და ინკლუზიური სახელმწიფოს მშენებლობას. ამიტომ, თანამედროვე ეტაპზე, განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს „მართვის უნარი“, რათა სწორი გადაწყვეტილებები იქნას მიღებული პოლიტიკის შემუშავებისა და პროგრამების დაგეგმვის პროცესში. შესაბამისად, თანამედროვე განვითარებად ქვეყნებში, სახელმწიფო ადმინისტრირების რეფორმის მთავარი მიმართულება უნდა გახდეს გამჭვირვალე და ღია მმართველობის ჩამოყალიბება, რაც ასახავს ჰპოვებს სხვადასხვა მიმართულებებში.

სწორედ ეს ზოგადი დამოკიდებულება შეგვიძლია აღვიქვათ ცივილიზებული დასავლეთის მთავარ მამოძრავებელ მოტივად, როდესაც ის ცდილობს წვლილი შეიტანოს განვითარებადი თუ ნაკლებ განვითარებული ქვეყნების (LDC) პოლიტიკურ, სოციალურ-ეკონომიკურ

დაინსტიტუციურგანვითარებაში.ესარისმრავალმხრივითანამშრომლობა საერთო ინტერესების ფართო სპექტრში, მაგალითად: სამოქალაქო საზოგადოების განვითარება; კარგი მმართველობა; ინსტიტუციური განვითარება; კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლა; გაძლიერებული ეკონომიკური თანამშრომლობა, მათ შორის, საგადასახადო, სავაჭრო ინტეგრაცია და სხვა სფეროები; სიღარიბის შემცირება; თანამშრომლობა თავისუფლების, უსაფრთხოებისა და სამართლიანობის სფეროში და ა.შ.

ჩამონათვალი საკმაოდ ვრცელია, რაც ცხადყოფს საკითხის მნიშვნელობას და მასში სხვადასხვა დაინტერესებული მხარის აქტიური ჩართულობის აუცილებლობას. ზემოაღნიშნული, თანაბარი ძალით მოითხოვს, როგორც მმართველობის ფილოსოფიის ტრანსფორმაციას, ისე საზოგადოების გაჯანსაღებას თავისუფალი, პასუხისმგებლიანი, თანამედროვე მოქალაქის აღზრდის სისტემის სრულყოფის გზით. არ უნდა დავივიწყოთ, რომ ეს არის ერთიანი, მრავალწახნაგოვანი პროცესი, რომელიც არ იძლევა მყისიერ შედეგებს და მისგან მოსალოდნელი სარგებლის მიღებას, წლები სჭირდება.

განვითარებადი ქვეყნების გამოწვევებს გააჩნიათ როგორც საერთო ეროვნული, ისე გლობალური კონტექსტი. საერთაშორისო დონეზე მიმდინარე პროცესები უკვე გახდნენ არაერთი ცვლილებების წინაპირობა ბევრ სახელმწიფოში, როგორც განვითარებულში, ისე განვითარებადში. პრობლემების დაძლევა დიდად არის დამოკიდებული მთავრობის, არასამთავრობო და ბიზნეს ორგანიზაციების, აკადემიური საზოგადოების, მოქალაქეების, მათი ჯგუფებისა და ასოციაციების შეთანხმებულ ქმედებებზე, რაც თანამედროვე სახელმწიფოს განვითარებისა და სახელმწიფოებს შორის თანამშრომლობის წინაპირობად უნდა იქცეს.

მსგავს ვითარებაში წინა პლანზე გამოდის პასუხისმგებლობის განაწილების საკითხი, რაშიც ვგულისხმობთ არა პასუხისმგებლობის ფორმას, არამედ მისი გამოყენებისა და განაწილების ოპტიმალურობას, როგორც სუბიექტ-ობიექტის ურთიერთკავშირის განმსაზღვრელ საფუძველს. აღნიშნულის რეალიზებისათვის საჭირო ვითარების ფორმირება, სახელმწიფო მართვის ფილოსოფიის ცვლილების კიდევ ერთი პრიორიტეტული მიმართულება უნდა გახდეს.

სახელმწიფოსა და სამოქალაქო საზოგადოებას შორის ურთიერთობის გამოწვევებზე მსჯელობისას, უპირველეს ყოვლისა, განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს ადამიანისა და სამოქალაქო უფლებებს, ასევე - თანასწორობას, დემოკრატიული ღირებულებების გარანტირებას და სახელმწიფოებრივ პროგრესსა თუ საზოგადოებრივ ცხოვრებაში თითოეული მოქალაქის ფართო, ღია ჩართულობის შესაძლებლობების განვითარებას. შესაბამისად, თანამედროვე ეტაპზე,

გ. ლავთაძე, ა. იფშირიძე

განვითარებადი ქვეყნების სახელმწიფო მართვის ფილოსოფია უნდა დაეფუძნოს თავისუფლებას, თანასწორობასა და ინკლუზიურობას. ჩვენს მიერ განვითარებული მსჯელობის ლოგიკურობას ადასტურებს განვითარებულ ქვეყნებში მიმდინარე პროცესები და მოვლენები, როდესაც: იზრდება ინიციატივების დელეგირების მასშტაბები საზოგადოების ფართო მასებისა და მმართველობის ქვედა რგოლებისათვის; აქტუალიზდება განათლებასა და აზროვნების თავისუფლებაზე დაფუძნებული ეკონომიკის ფორმირების აუცილებლობა; ფართოვდება მართვის დეცენტრალიზებისა და ძალაუფლების დეკონცენტრაციის პრინციპების გამოყენება სახელმწიფო მმართველობაში; მეტ ძალას იკრებს „ახალი სახელმწიფოს“ იდეა, რომელიც უნდა იყოს ეფექტიანი, სოციალურად ორიენტირებული, ინკლუზიური, კანონის უზენაესობაზე დამყარებული და ა.შ.

სწორედ ამიტომ, „თანამედროვე სახელმწიფოსა“ და „სახელმწიფო მართვის“ ცნებებს სრულიად ახლებური გააზრება სჭირდება. „კარგი მმართველობა“ უნდა გულისხმობდეს ხელისუფლების სანდოობას, პროგნოზირებადობას, ეფექტიანობას, ლოგიკურობასა და თანმიმდევრულობას, მმართველობის ღიაობასა და გამჭვირვალობას, ანგარიშვალდებულებას და პასუხისმგებლობას, პროფესიონალიზმს, თანამონაწილეობას, ჩართულობასა და ინკლუზიურობას და ა.შ. „ახალი სახელმწიფო“ უნდა გახდეს სისტემა, რომელშიც მიმდინარე პროცესებზე ზემოქმედების თვალსაზრისით, ყველა მონაწილე სარგებლობს თანაბარი პირობებით და უფლებებით, ფუნქციებითა და პასუხისმგებლობით. ამ შემთხვევაში, საზოგადოების წევრები ხდებიან სახელმწიფოს განვითარების დინამიური პროცესის თანაბარუფლებიანი მონაწილეები, რის შედეგად, ვიღებთ მდგრად, განვითარებაზე ორიენტირებულ მმართველობასა და ამ პროცესში თანამშრომლობაზე დაფუძნებულ აქტიურ ჩართულობას მოქალაქეთა, საზოგადოებრივი ჯგუფებისა თუ ორგანიზაციების მხრიდან, მათ კონსტრუქციულ, აქტიურ კონტრიბუციას სახელმწიფოებრივი განვითარებისა და სამოქალაქო საზოგადოების ფორმირების საქმეში.

განვითარებად ქვეყანათა დიდ უმრავლესობაში, თანამედროვე სახელმწიფოდ ჩამოყალიბების დაჩქარების მიზნით, პასუხი უნდა გაეცეს შემდეგ შეკითხვებს: როგორ უნდა ჩამოყალიბდეს ურთიერთნდობასა და პასუხისმგებლობის განაწილებაზე დაფუძნებული ქვეყნის განვითარების მოდელი? რა როლი ენიჭება „ახალი საჯარო ადმინისტრირების“ იდეას ამის მიღწევაში? როგორ უნდა განხორციელდეს გაეროს მდგრადი განვითარების მიზნების ინტეგრირება სახელმწიფოებრივ პოლიტიკებში

და მათი იმპლემენტირება და ასე შემდეგ. ჩვენი აზრით, ზემოაღნიშნული საკითხების გადაწყვეტა უნდა გახდეს სახელმწიფოს განვითარების მართვის, სტრატეგიული მონახაზის ჩამოყალიბებისა და მისი რეალიზაციისთვის აუცილებელი კონკრეტული ნაბიჯების გადადგმის საფუძველი. „აღნიშნული, თავის მხრივ, დადებითად იმოქმედებს ძირითადი ჩართული მხარეების მიერ ერთმანეთის ქცევისა და მიღებული გადაწყვეტილებების სწორად აღქმასა და სათანადო ქმედებების განხორციელებაზე“ (ღავთაძე 2015, 230).

მსჯელობის კონტექსტიდან გამომდინარე, უნდა შევხებით სახელმწიფო მართვაში სტრატეგიული მიდგომების იმპლემენტირების აუცილებლობის საკითხსაც, რაც გარდამავალი ეკონომიკის მქონე განვითარებად ქვეყნებში, საკმაოდ ხშირად, გარკვეულ უხერხულობებს იწვევს. საქმე იმაშია, რომ:

- სტრატეგიული მიდგომები ნაკლებ პოპულარულია პოლიტიკური თვალსაზრისით, რადგან შესაბამის მიზნებში ინვესტირება უწევს მოცემულ თაობას, ხოლო სიკეთის მიმღები იქნება მომავალი თაობები;
- სტრატეგიული მიზნების მომსახურება მნიშვნელოვან ფულადი რესურსის ხარჯვასთან არის დაკავშირებული, რაც მიმდინარე მოხმარების შეკვეცას იწვევს;
- გრძელვადიანი პერსპექტივა გარკვეულ ეჭვებსაც აჩენს, შედეგების მიღების ხანგრძლივი ვადის გამო;
- განვითარებად ქვეყნებში შიდასახელისუფლებო ცვლილებები საკმაოდ ხშირია, რომელთაც მემკვიდრეობითობა და ინსტიტუციური მეხსიერება ნაკლებად ახასიათებთ.

მიუხედავად ამისა, საჯარო ადმინისტრირების ახლებური გააზრება შეუძლებელია მასში სტრატეგიული მართვის ელემენტების ინტეგრირების გარეშე. ეს, განსაკუთრებული მნიშვნელობის მატარებელია განვითარებადი ქვეყნებისთვის, რადგან სტრატეგიული მიდგომების დანერგვას, მმართველობა გადაჰყავს იმპულსური, მოკლევადიანი გადაწყვეტილების მიღების სისტემიდან, მომავალზე ორიენტირებულ, სისტემურ და შედეგებზე ორიენტირებულ მიდგომაზე. ასეთი ინტეგრაცია, საჯარო ადმინისტრირების ფილოსოფიას რამდენიმე ძირითადი გზით ცვლის:

- აყალიბებს გრძელვადიან ხედვას და უზრუნველყოფს პროცესების უწყვეტობას;
- აუმჯობესებს პოლიტიკის თანმიმდევრულობისა და ქმედებათა

გ. ლავთაძე, ა. იფშირიძე

კოორდინაციის ხარისხს;

- ხელს უწყობს მტკიცებულებებზე დაფუძნებული და თანამონაწილეობითი გადაწყვეტილების მიღებას;
- აძლიერებს ინსტიტუციურ შესაძლებლობებსა და ამაღლებს პიროვნულ პროფესიონალიზმს;
- უზრუნველყოფს შეზღუდული რესურსების უკეთ გამოყენებას;
- აუმაღლებს მდგრადობასა და გლობალური გამოწვევებისადმი ადაპტაციის შესაძლებლობას.

დასკვნები. სტატიაში წამოჭრილი პრობლემა მხოლოდ აქ განხილული საკითხების გადაწყვეტით, ცხადია, ვერ გადაიჭრება. ეს არის მრავალმხრივი, რთული და დინამიური პროცესი, რომელიც მოითხოვს სხვადასხვა სახის განათლების, დამოკიდებულების და პერსპექტივის მქონე მოქალაქეების მაღალ ჩართულობას. მათი განსხვავებულობის გათვალისწინებით, აღნიშნული პრობლემა, ერთი შეხედვით, თითქმის გადაუჭრელად შეიძლება ჩანდეს. ამიტომ, სამოქალაქო ურთიერთობებსა და სახელმწიფოებრივ მართვაში, აუცილებელია განსაკუთრებული მხარდაჭერა იმპროცესებისა, რომელთაც მნიშვნელოვანი გამაერთიანებელი მუხტი გააჩნიათ.

წინამდებარე კვლევაში (რომელსაც წინ უძღოდა რამდენიმე სტატიის გამოქვეყნება ქართულენოვანი აუდიტორიისათვის), ჩვენს მიერ განხილული საკითხები და მიღებული დასკვნები, აუცილებლობით მოითხოვს თავისუფალი, მაღალზნეობრივი პიროვნებებით ფორმირებული საზოგადოების არსებობას. თავისუფლების ხარისხის ამაღლება, იმთავითვე, გულისხმობს შესაბამისი პასუხისმგებლობის აღებისათვის მზადყოფნასაც. ჩვენი ღრმა რწმენით, სწორედ არჩვანის თავისუფლება აყალიბებს ადამიანს პიროვნებად და, მაღალზნეობრივ კრიტერიუმებზე დაფუძნებული ღირებულებებით აღჭურვის შემთხვევაში, ქმნის მისგან საზოგადოების სრულფასოვან პასუხისმგებლიან წევრს, რომელსაც სრულყოფილად შეუძლია ჩართვა სახელმწიფოებრივ განვითარებაში.

შეიძლება, ერთი შეხედვით, აღწერილი ვითარება ზედმეტად ოპტიმისტურად, ან მეტიც, უტოპიურადაც კი ჟღერდეს, მაგრამ, სწორად ფორმირებული საგანმანათლებლო სისტემის პირობებში, იდეალურთან მიახლოებული შედეგის მიღება, შესაძლებელია. ამის ნათელ დასტურად შეგვიძლია მოვიყვანოთ განვითარებული, დემოკრატიული ქვეყნების მაგალითები, სადაც ჩვენს მიერ აღწერილი საზოგადოების წევრის ტიპი, თვით გვევლინება აქტიური სამოქალაქო თანამშრომლობის ინიციატორად და, იმავდროულად, ამ შესაძლებლობის დამცველად, გარანტად.

წარმოდგენილ სტატიაში გამოთქმული მოსაზრებები და ძირითადი

კვლევითი მიგნებები საშუალებას გვაძლევს, ჩამოვაყალიბოთ რამდენიმე კონკრეტული დასკვნა, განსახილველ საკითხთან დაკავშირებით. კერძოდ:

- განვითარებადი ქვეყნების სახელმწიფო მმართველობითი სტრუქტურა და პრიორიტეტები უნდა დაეფუძნოს იდეოლოგიურ ცვლილებებს, რაც მიმართული იქნება სახელმწიფო მართვაში „ახალი საჯარო მენეჯმენტის“ (NPM) პრინციპებისა და სულისკვეთების ინტეგრირებაზე. პარალელურად, უნდა მოხდეს NPM-ის მნიშვნელობის გადააზრება თანამედროვე გამოწვევების გათვალისწინებით და მისი გამოყენება, როგორც მთლიანი რეფორმის იდეოლოგიური საფუძვლისა და ძირითადი მიზნისა;
- განვითარებადი ქვეყნების ადმინისტრაციული სისტემების რეფორმირების დროს NPM-ს გამოყენება არ უნდა იყოს ზოგადი. აუცილებელია მისი კონკრეტული ხელსაწყოებისა და მექანიზმების შერჩევა, რაც უნდა დაეყრდნოს როგორც საერთაშორისო გამოცდილებას, ისე ლოკალურ პირობებს, გამოწვევებსა და პერსპექტივებს;
- ცალკეული ახალი მექანიზმის შერჩვამდე, წინმსწრებად, უნდა განხორციელდეს მისი გამოყენების მოსალოდნელი შედეგების ანალიზი, შესაძლო წინააღმდეგობების მაქსიმალური პრევენციისათვის. ეს იმიტომ, რომ ნებისმიერი პრობლემის პრევენცირება, ყოველთვის უფრო ნაკლებ რესურსს (ადამიანურს, დროითს, ფულადს) მოითხოვს, ვიდრე მისი შედეგების აღმოფხვრა, ან თუნდაც, მათი განეიტრალება, შემცირება;
- სტრატეგიული მენეჯმენტის საჯარო ადმინისტრირებაში ინტეგრირება აყალიბებს მმართველობის ფილოსოფიას, რომელიც არის: ხედვითი, კოორდინირებული, მტკიცებულებებზე დაფუძნებული, ადამიანებზე ორიენტირებული, შედეგებზე ორიენტირებული. განვითარებადი ქვეყნებისთვის, ეს ინტეგრაცია არა მხოლოდ სასარგებლოა, არამედ ის კრიტიკულად მნიშვნელოვანია მდგრადი განვითარების მისაღწევად, სახელმწიფო შესაძლებლობების გასაძლიერებლად და მოქალაქეების ცხოვრების ხარისხის გასაუმჯობესებლად;
- სახელმწიფო მართვის ფილოსოფიის ცვლილება და ახალი პრინციპების დანერგვა, ბევრად არის დამოკიდებული სათანადო მაღალკვალიფიციური კადრის არსებობაზე, რომლებიც აღჭურვილი იქნებიან შესაბამისი ცოდნით, დამოკიდებულებებითა და ღირებულებებით. აღნიშნული, თავის მხრივ, განათლების სისტემის ფუნდამენტურ რეფორმირებას მოითხოვს, რაც მთლიანი

გ. ლავთაძე, ა. იფშირიძე

მმართველობითი სისტემის გაახლების ერთ-ერთ ქვაკუთხედს წარმოადგენს.

საბოლოო შეჯამების სახით, გვინდა აღვნიშნოთ, რომ ზემოაღნიშნული საკითხების გადაჭრა უნდა დაედოს საფუძვლად განვითარებადი ქვეყნების სახელმწიფო მართვის პრინციპების ფორმირებას, სტრატეგიული მონახაზის შექმნასა და განხორციელებას, რა პირობებშიც უზრუნველყოფილი იქნება საზოგადოების წევრთა გაცნობიერებული გაერთიანება, დაფუძნებული მათ მზადყოფნაზე თანასწორი ჩართულობით მართონ პროცესები და გაინაწილონ პასუხისმგებლობები, მათი კვალიფიკაციიდან და კომპეტენციიდან გამომდინარე. თანამშრომლობით ურთიერთობას თან უნდა დაერთოს პროცესების ღიაობა და მონაწილეთათვის ურთიერთკონტროლისა და მონიტორინგის შესაძლებლობათა განვითარება, რაც ყველა ჩართული მხარის ქმედებებს უფრო გამჭვირვალესა და აღქმადს გახდის.